Konstitutionsutskottets betänkande

1981/82:33

om vissa datafrågor (prop. 1981/82:189 och 1981/82:100)

Propositionerna

I proposition 1981/82:189 hemställs att riksdagen

1. antar förslag till lag om ändring i datalagen (1973:289),
2. antar förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1981:100),
3. godkänner konvention den 28 januari 1981 till skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter,
4. bemyndigar regeringen att besluta om avgifter för datainspektionens verksamhet i enlighet med de riktlinjer som angetts i propositionen.

I proposition 1981/82:100, bil. 5, hemställs

att riksdagen till *Datainspektionen* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

I proposition 1981/82:189 föreslås ändrade regler om datainspektionens prövning av ärenden som rör rätten att föra personregister med hjälp av ADB. Reformen har till syfte att rationalisera verksamheten vid datainspektionen så att inspektionen kan koncentrera sina resurser på sådana personregister som är särskilt känsliga från integritetsskyddssynpunkt.

Ändringarna i datalagen innebär att det nuvarande kravet på tillstånd för att föra personregister begränsas till register som innehåller ömtåliga uppgifter, t. ex. uppgifter om sjukdomar, brott, politisk uppfattning och religiös tro eller uppgifter som innehåller omdömen om den registrerade. För andra personregister skall krävas att den registeransvarige har anmält sig hos datainspektionen och att denna på grund av anmälan har utfärdat en licens. Vidare föreslås bl. a. att alla registeransvariga skall vara skyldiga att föra en förteckning över sina personregister.

I propositionen föreslås också att Sverige ansluter sig till den Europeiska dataskyddskonventionen. Med anledning härav föreslås vissa ändringar i datalagen och sekretesslagen.

Slutligen föreslås att kostnaderna för datainspektionens verksamhet helt skall täckas genom avgifter från bl. a. de registeransvariga enligt datalagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1982. De registeransvarigas skyldighet att föra förteckning över sina personregister inträder dock först den 1 januari 1983.

Motionerna

Med anledning av proposition 1981/82:189 har väckts sju följdmotioner.

I motion 1981/82:2467 av Pär Granstedt (c) hemställs, att riksdagen beslutar anta propositionens förslag till lag om ändring i datalagen med den ändring att 7 § får den nedan som motionärens förslag angivna lydelsen:

Regeringens förslag	*Motionärens förslag*
7 a §	
Hos den registeransvarige skall finnas en aktuell förteckning över de personregister som han är ansvarig för. Förteckningen skall innehålla uppgift om *1. registrets benämning,* *2. registrets ändamål,* *3. lokalen där den automatiska databehandlingen huvudsakligen utförs,* *4. numret på den registeransvariges licens hos datainspektionen,* *5. i vad mån personuppgifter lämnas ut för automatisk databehandling i utlandet.*	*Den registeransvarige skall till datainspektionen ge in en förteckning över de personregister som förs av honom och för vilka tillstånd enligt 2 § icke krävs. Förteckningen skall innehålla uppgift om benämningen på och ändamålet med förekommande personregister, lokal där den automatiska databehandlingen i huvudsak utförs, numret på datainspektionens licens för den registeransvarige samt uppgift huruvida den registeransvarige även för personregister för vilket tillstånd krävs enligt 2 §.*
Förteckningen skall hållas tillgänglig för datainspektionen och på begäran av denna ges in till inspektionen.	*Den registeransvarige skall, om uppgift i förteckningen ändras, en gång varje år ge in en ny förteckning, som innehåller då aktuella uppgifter.*
När en registeransvarig sänder en handling som innehåller personuppgifter ur ett personregister till den registrerade, skall upplysning samtidigt lämnas om vem som är avsändare eller om den registeransvariges licensnummer hos datainspektionen.	*Licensnumret skall framgå av handling som sänds av den registeransvarige till registrerad och som innehåller personuppgift om denna från personregister.*
Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte personregister som en enskild person för uteslutande för personligt bruk eller som en arkivmyndighet har tagit emot för förvaring.	*Första, andra och tredje stycket gäller icke personregister som förs av enskild uteslutande för personligt bruk eller som mottagits för förvaring av arkivmyndighet som anges i allmänna arkivstadgan.*

I motionen erinras om att DALK föreslog att alla utdataprodukter skulle förses med licensnummer. Syftet med detta var framför allt att underlätta för allmänheten att kontrollera att registeransvariga verkligen har licens. Detta förslag avvisas i propositionen med hänvisning till arbetsbelastningen, i detta fall för registeransvariga. Det förefaller enligt motionen inte rimligt att det skulle möta avsevärda svårigheter för en registeransvarig att låta trycka ett licensnummer på sina alster.

I motion 1981/82:2488 av Kerstin Anér (fp) hemställs att riksdagen beslutar ge regeringen till känna vad i motionen anförts dels om registrering hos datainspektionen av samtliga personregister, dels också om angivande av licensnummer på utgående försändelser via personregister.

Enligt motionen måste datainspektionen ha effektiva och snabba metoder att få tag i uppgifter om var personregistren finns och av vilken typ och omfång de är. DALK:s förslag om angivande av licensnummer bör genomföras.

I motion 1981/82:2489 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs 1) att riksdagen beslutar avslå proposition 1981/82:189, 2) att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till ny avgiftsfinansiering för datainspektionen i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motionen erinras om att datalagen ändrades så sent som 1979. Enligt motionen är det obetänksamt att nu gå in och göra förändringar och urholkningar i en väl fungerande lagstiftning enbart av besparingsskäl. Datainspektionen bör i stället tillföras ökade personalresurser för att inspektionen skall kunna fullgöra sina tillstånds-, tillsyns- och informationsuppgifter på ett tillfredsställande sätt. Motionen godtar inte heller det förslag till avgiftsfinansiering som föreslås i propositionen och som bygger på de föreslagna lagändringarna.

I motion 1981/82:2497 av Kurt Hugosson (s) hemställs att riksdagen beslutar att 2 § andra stycket fjärde punkten skall ha följande lydelse:

Propositionens förslag	*Motionärens förslag*
2 §	
Personregister får inrättas och föras endast av den som har anmält sig hos datainspektionen och fått bevis om detta av inspektionen (licens).	
Utöver licens behövs tillstånd av datainspektionen för att inrätta och föra personregister som skall innehålla	
1. uppgifter som anges i 4 §,	
2. uppgifter som anges i 6 § andra stycket,	
3. uppgifter om personer som saknar sådan anknytning till den registeransvarige som följer av medlemskap, anställning, kundförhållande eller något därmed jämförligt förhållande,	
4. personuppgifter som inhämtas från något annat personregister, om inte registreringen av uppgifterna sker med stöd av författning eller med den registrerades medgivande.	4. personuppgifter som inhämtas från något annat personregister, om inte registreringen *eller utlämnandet* av uppgifter sker med stöd av författning eller med den registrerades medgivande.
Första och andra stycket gäller inte personregister som en enskild person inrättar eller för uteslutande för personligt bruk.	
Med inrättande av personregister förstås även insamling av uppgifter som skall ingå i registret.	

I motionen kritiseras utformningen av 2 § andra stycket fjärde punkten i propositionen. Denna bestämmelse innebär att tillståndstvånget blir mer omfattande än vad som är fallet i dag. Den föreslagna lydelsen av paragrafen och departementschefens uttalanden innebär nämligen att om ett personregister hämtar uppgifter från ett annat personregister måste båda registren ha tillstånd för denna samkörning. Effekten härav blir att alla personregister även i framtiden måste ha tillstånd. Alla eller så gott som alla register har ju någon form av samkörning men det är ju så att de flesta samkörningar är enbart av godo, t. ex. med postgirot, bankgirot, adressupptagningar.

I motion 1981/82:2498 av Kurt Hugosson m. fl. (s) hemställs att riksdagen måtte besluta 1) att avslå regeringens förslag till de förändringar i datalagen som innebär att licenssystem införs och att det generella tillståndskravet upphävs, 2) att ge regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade resurser till datainspektionen för att den med oförändrad lagstiftning skall kunna fullgöra sina tillstånds-, tillsyns- och informationsuppgifter, 3) att – därest punkt 1 och 2 ej vinner riksdagens gillande – alla personregister som förs med hjälp av ADB blir föremål för överblick och offentlighet genom att registren finns centralt förtecknade hos datainspektionen.

I motionen förordas att man på kort sikt tilldelar datainspektionen de ökade personalresurser som behövs för att inspektionen med oförändrad lagstiftning skall kunna fullgöra sina tillstånds-, tillsyns- och informationsuppgifter på ett tillfredsställande sätt. Avgiftsuttaget från registerförarna får dimensioneras med hänsyn härtill. Härutöver bör inspektionen vidta den ytterligare rationalisering av tillståndsförfarandet som visat sig möjlig enligt det av DALK utarbetade nollalternativet. Om riksdagen icke skulle bifalla motionens förslag om avslag på propositionen är det en ovillkorlig förutsättning för en förändring av tillståndskravet redan på kort sikt, att i princip alla personregister som förs med hjälp av ADB blir föremål för överblick och offentlighet genom att registren finns centralt förtecknade hos datainspektionen.

I motion 1981/82:2499 av Hilding Johansson m. fl. (s) hemställs att riksdagen avslår de förslag i propositionen som innebär att det generella tillståndskravet upphävs samtidigt som ett licenssystem införs.

I motionen framhålls att ett upphävande av den grundläggande principen om generell tillståndsplikt för upprättande av personregister som förs med ADB skulle innebära klara försämringar i skyddet för den personliga integriteten. Till detta kommer att täta förändringar av regelsystemet bör undvikas. Stabiliteten i rättsreglerna har stor betydelse såväl för de registeransvariga som för de myndigheter som skall tillämpa reglerna. Flera tunga remissinstanser har också motsatt sig en förändring i lagstiftningen nu med tanke på pågående utredningsarbete. Bland dessa remissinstanser återfinns LO, TCO, riksrevisionsverket, Sveriges advokatsamfund, SCB, hovrätten för västra Sverige m. fl. Mot denna bakgrund yrkas avslag på de

förslag i propositionen som innebär att det generella tillståndskravet upphävs samtidigt som ett licenssystem införs.

I motion 1981/82:2500 av Joakim Ollén (m) hemställs att riksdagen beslutar att med ändring av propositionen ge datalagen 2 § punkt 4 den i motionen angivna lydelsen.

I motionen föreslås att 2 §, fjärde punkten får följande lydelse: "personuppgifter som hämtas från något annat personregister eller har inhämtats för något annat ändamål än det för vilket registret förs, om inte registreringen av uppgifterna sker med stöd av författning, regeringens eller datainspektionens beslut eller med den registrerades medgivande". Härigenom undanröjs kravet på dubbelregistrering i samband med samkörning.

I detta betänkande behandlas även följande under den allmänna motionstiden 1981 och 1982 väckta motioner.

I motion 1980/81:189 av Kerstin Anér m. fl. (fp) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om att generella direktiv utfärdas innebärande att uppgiftsinsamling för databearbetning alltid skall åtföljas av upplysningar om för vilket ändamål uppgiftsinsamlingen sker,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om en kartläggning av den ekonomiska nyttan för enskilda, organisationer och företag av att ha tillgång till skilda offentliga databaser,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts vad gäller att ställa datanäten till avnämarnas förfogande på ett sådant sätt att monopolsituationer motverkas,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande svensk anslutning till internationella konventioner innebärande att det integritetsskydd som svensk datalagstiftning ger då ej får urholkas.

Beträffande hemställan under punkt 1 ovan sägs i motionen bl. a. att människor som avkrävs uppgifter av myndigheter alltid bör upplysas om ändamål och skäl bakom uppgiftslämnandet. Detta sammanhänger enligt motionen med kraven på de offentliga datasystemen att dessa skall verka till medborgarnas fördel och inte bara kontrollera medborgarna.

I anslutning till hemställan under punkt 2 anförs i motionen bl. a. att en viktig sida av de offentliga datasystemens funktion är deras egenskap av att utgöra en "allmänning" av stort ekonomiskt värde för dem som har möjlighet att utnyttja dem. Enligt svensk offentlighetsprincip måste offentlig information ställas till vars och ens förfogande utan att denne behöver ange skäl. I dataåldern har denna rätt plötsligt gett upphov till stora ekonomiska fördelar för starka organisationer och företag, som kan utnyttja den. Enligt motionen bör det komma till stånd en genomlysning av den ekonomiska nytta som olika organisationer och företag kan ha av data ur offentliga databaser. Därigenom uppnås enligt motionen en grund för en fördelningspolitisk bedömning av

tillgängligheten av data som inte används för det av lagstiftarna avsedda ändamålet, nämligen att kontrollera myndigheternas arbete och berika den offentliga debatten.

I fråga om hemställan under punkt 3 bör enligt motionen datamonopol motarbetas såväl i statliga som i privata sammanhang. Teledata skulle kunna organiseras så att några centrala sändare (offentliga eller privata) ställer uppgifter till förfogande, eventuellt med möjlighet till ett visst svar från användarna. Det skulle också kunna organiseras så att de enskilda TV-innehavarna får möjlighet att ta kontakt med varandra eller bilda grupper för att påverka utformningen av det utsända materialet. En organisering i enlighet med det sistnämnda alternativet skulle vara svårare och ställa sig dyrare men skulle enligt motionen få en mycket stor betydelse för en demokratisk utveckling av det nya mediet. De fåtaliga centrala sändarna får enligt motionen i varje fall inte tillåtas bli några monopol, de måste få verklig konkurrens, och de måste göras känsliga för publikens krav och synpunkter. Det är enligt motionen aldrig en neutral och värderingsfri fråga vilka uppgifter som matas in i en datacentral och vilka som får stanna utanför.

Vad gäller hemställan under punkt 4 rörande svensk anslutning till internationella konventioner på dataområdet anförs i motionen att det måste finnas möjligheter att vägra tillstånd att behandla data utomlands, om det inte finns garantier för att de i det andra landet behandlas under integritetslagar som motsvarar svensk datalagstiftning.

I motion 1980/81:194 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hanteringen av det statliga person- och adressregistrets markering om direktreklam.

Motionärerna erinrar om att det finns möjlighet för en medborgare att begära att en markering görs i SPAR så att namn och adress inte lämnas ut för att användas till direktreklam. Enligt motionärerna borde förfarandet vara det omvända. Markeringen bör ange att en medborgare inte vill ha direktreklam. I konsekvens härmed bör anmälan få göras, om man vill ha direktreklam. Samma förfarande för att göra detta känt bland allmänheten kan användas som vid den nu gällande använda principen. Det ena förfarandet behöver enligt motionärerna inte kosta mer än det andra.

I motion 1980/81:235 av Kurt Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén (s) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till regler som möjliggör samkörning av olika datasystem med ekonomisk information om företag och vid misstanke om ekonomisk brottslighet.

I motionen hänvisas till motion 1980/81:234 där frågor om ekonomisk brottslighet utförligt behandlas.

I motion 1981/82:1579 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att samköra olika dataregister för bekämpning av ekonomisk brottslighet.

Motiveringen återfinns i motion 1981/82:1578. Där anförs bl. a. att i samband med översynen av rutinerna vid kronofogdemyndigheten (KFM) har användningen av datastöd utökats högst avsevärt. De gäldenärer som är aktuella hos KFM har enligt motionärerna i dag ett skydd i den bristande möjligheten för KFM att utnyttja andra databaser i verksamheten. Motionärerna anser det angeläget att snarast se över möjligheterna att utnyttja och samordna olika databaserade informationskällor i kampen mot den ekonomiska brottsligheten.

I motion 1981/82:1634 av Kurt Hugosson och Olle Svensson (s) hemställs att riksdagen måtte besluta att hos regeringen begära att den snarast till riksdagen återkommer med förslag om hur de s. k. ombudsföretagens verksamhet skall kunna upphöra.

Motionärerna erinrar om att 10 § datalagen ändrades år 1980 så att det krävs egenhändigt undertecknad skriftlig begäran till registeransvarig för att få insyn i personregister. Avsikten med denna förändring var att förhindra okynnesuttag via de s. k. ombudsföretagen.

Enligt motionärerna har dock ändringen medfört att enskilda förhindras att via telefon begära utdrag ur register samtidigt som ombudsföretagen till stor och ofta onödig kostnad för samhället fortsätter sin verksamhet. Ombudsföretagen har fått möjlighet att operera i det vakuum som är resultatet av att datainspektionen inte har resurser att informera om hur enskilda själva vid behov kan utnyttja 10 § datalagen. Datainspektionens informationsresurser bör enligt motionärerna förstärkas.

Utskottet

Förslagen i proposition 1981/82:189 bygger i allt väsentligt på promemorior som utarbetats av datalagstiftningskommittén (DALK). I korthet innebär dessa förslag att det nuvarande kravet på tillstånd att föra personregister begränsas till register som innehåller ömtåliga uppgifter t. ex. om sjukdomar, brott, politisk uppfattning och religiös tro eller uppgifter som innehåller omdömen om den registrerade. För andra personregister skall krävas att den registeransvarige har anmält sig hos datainspektionen och att denna på grund av anmälan har utfärdat en licens. Vidare föreslås bl. a. att alla registeransvariga skall vara skyldiga att föra en förteckning över sina personregister. I propositionen föreslås också ett nytt avgiftssystem för att finansiera datainspektionens verksamhet. Enligt propositionens förslag skall vidare Sverige ansluta sig till den Europeiska dataskyddskonventionen.

Med anledning av propositionen har väckts en rad motioner. Dessa jämte

ett antal motioner som väckts under den allmänna motionstiden behandlas i detta betänkande.

I motionen 1981/82:2489 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas avslag på propositionen. I motionerna 1981/82:2498 av Kurt Hugosson m. fl. (s) och 1981/82:2499 av Hilding Johansson m. fl. (s) yrkas avslag på förslaget att införa ett licenssystem. I motionerna framställs bl. a. krav på att datainspektionen ges ökade resurser för att göra det möjligt för inspektionen att med oförändrad lagstiftning kunna fullgöra sina tillstånds-, tillsyns- och informationsuppgifter.

Enligt utskottet är det i och för sig önskvärt att inte alltför täta ändringar i regelsystemet vidtas. Emellertid måste beaktas den snabba utvecklingen på dataområdet som aktualiserat de i propositionen föreslagna åtgärderna för att komma till rätta med de problem datainspektionen har när det gäller främst tillsynsverksamheten. I likhet med departementschefen anser utskottet sålunda att tillståndsförfarandet bör ändras enligt de riktlinjer DALK har dragit upp. Sådana personregister som är särskilt integritetskänsliga måste självfallet fortfarande vara underkastade tillståndsplikt, medan det för övriga register kan vara godtagbart med endast en anmälningsskyldighet. Denna ordning innebär att datainspektionen kan koncentrera tillståndsverksamheten till de särskilt känsliga registren. Samtidigt skapas förutsättningar för att inspektionens resurser till väsentlig del borde kunna frigöras och utnyttjas inom tillsynsverksamheten.

Sammanfattningsvis har utskottet sålunda kommit till slutsatsen att propositionens förslag till lösning av de nämnda frågorna i princip bör godtas. Detsamma gäller frågan om ny avgiftsfinansiering av datainspektionens verksamhet. Härav följer att avslagsyrkandena i de nämnda motionerna avstyrks.

I det följande behandlar utskottet ett antal andra frågor om systemets utformning som tagits upp i motionerna. I motionerna 1981/82:2467 av Pär Granstedt (c) och 1981/82:2488 av Kerstin Anér (fp) framförs krav på att alla registerinnehavare, alltså även de som inte är underkastade tillståndsplikt, skall vara skyldiga att ge in förteckningar över sina register till datainspektionen och även förse sina s. k. utdataprodukter med det licensnummer som tilldelats registret.

Frågan har behandlats av DALK som också föreslog det i motionerna angivna förfarandet. I propositionen avvisas emellertid förslagen i fråga. Därvid framhålls att en bestämmelse av innehåll att de registeransvariga måste inge registren till datainspektionen skulle medföra en omfattande administration hos inspektionen för att hantera materialet utan att detta skulle vara till någon nämnvärd nytta för inspektionens omedelbara verksamhet eller för att tillgodose integritetsintressena i övrigt.

Utskottet biträder denna uppfattning och vill framhålla att regelsystemet innebär att förteckningar över register skall hållas tillgängliga för inspektionen och på begäran av denna ges in till inspektionen. Det kan enligt utskottet

finnas anledning för datainspektionen att överväga frågan huruvida vissa typer av register bör ges in. Enligt utskottet är det till fyllest att datainspektionen har rätt att företa en sådan selektiv prövning. Utskottet avstyrker alltså motionsyrkandena på denna punkt.

Vad gäller frågan om angivandet av licensnummer på s. k. utdataprodukter intar propositionen också en avvisande hållning. En sådan skyldighet skulle enligt propositionen i många fall inte fylla någon meningsfull uppgift utan snarast te sig som en onödig byråkratisk belastning och dessutom medföra kostnader för åtskilliga registeransvariga. I de flesta fall framgår redan nu den registeransvariges namn och adress av de handlingar som sänds till den registrerade. Propositionens förslag innehåller en regel om skyldighet för den registeransvarige att lämna upplysning om avsändare till den registrerade. Ibland kan det dock vara lämpligare att den registeransvarige på sina utdataprodukter anger licensnumret hos datainspektionen i stället för namn och adress. Det föreslås i propositionen att den registeransvarige bör ha möjlighet att i stället för uppgift om vem som är avsändare ange sitt licensnummer.

Utskottet instämmer i de synpunkter som angetts i propositionen på denna punkt och avstyrker följaktligen motionsyrkandena i motsvarande del.

I motionerna 1981/82:2477 av Kurt Hugosson (s) och 1981/82:2500 av Joakim Ollén (m) slutligen tas upp ett speciellt problem som avser s. k. samkörning av olika register.

Enligt 2 § andra stycket i propositionens förslag om ändring i datalagen krävs utöver licens i vissa angivna fall särskilt tillstånd av datainspektionen för att inrätta och föra personregister. Den föreslagna bestämmelsen innebär att tillstånd behövs bl. a. om personregistret skall innehålla personuppgifter som inhämtas från något annat personregister, om inte registreringen av uppgifterna sker med stöd av författning eller med den registrerades medgivande – punkt 4 i den nämnda paragrafen. Med att den registeransvarige har rätt att inhämta och registrera uppgifter enligt bestämmelse i författning jämställs enligt propositionen (se s. 54) att registreringen sker efter tillstånd av datainspektionen. Även om det kan finnas sådant stöd för att lämna ut uppgifter från ett visst register gäller enligt propositionens motiv tillståndsplikten ändå för det register till vilket uppgifterna inhämtas. Som exempel nämns att den som önskar göra en samkörning mellan sitt eget register och det statliga person- och adressregistret (SPAR) för att aktualisera uppgifter i det egna registret inte får göra detta, om inte datainspektionen har meddelat tillstånd till det eller samkörningen kan grundas på annat författningsstöd.

I motionerna föreslås att tillståndstvånget på denna punkt lindras. Enligt utskottet är det utomordentligt viktigt att samkörningar mellan olika personregister underkastas en noggrann kontroll av datainspektionen. Det kan emellertid ifrågasättas om denna kontroll bör inriktas enbart på det mottagande registret på det sätt som förutsätts i propositionen. Med en sådan

ordning riskerar man nämligen att datainspektionen får ägna sig åt prövning av ett stort antal enskilda fall av samkörningar som är tämligen harmlösa från integritetssynpunkt. Detta torde enligt utskottet inte stämma särskilt väl med *grundtanken* i det framlagda förslaget. Enligt utskottets mening bör man kunna undvara krav på särskilt tillstånd för det mottagande registret i sådana fall då utlämnandet av uppgifter från det register varifrån uppgifterna hämtas sker med stöd av författning eller i överensstämmelse med ett beslut av datainspektionen liksom i sådana fall då uppgifterna lämnas ut med den registrerades samtycke. Den kan här gälla t. ex. uppdatering av medlems- och kundregister för vilka enbart licens krävs med folkbokföringsuppgifter som lämnas från SPAR. Vidare bör det inte krävas något särskilt tillstånd för samkörningar mellan exempelvis hyres-, medlems- eller kundregister, å ena sidan, och postgirot eller bankernas register, å andra sidan, om samkörningen sker i överensstämmelse med ett beslut av datainspektionen beträffande det utlämnande registret.

I nyssnämnda motion 2500 framhålls att tillstånd borde krävas också om ett personregister skall innehålla uppgifter som har inhämtats för något annat ändamål än det för vilket registret förs, om inte registreringen av uppgifterna sker med stöd av författning, regeringens eller datainspektionens beslut eller med den registrerades medgivande.

Enligt utskottets mening finns det inte behov av någon sådan utvidgning av tillståndskravet. De önskemål som ligger bakom motionen i denna del bör vara tillgodosedda genom bestämmelserna i 7 § 1–3 om att personregister skall föras för ett bestämt ändamål och att endast sådana uppgifter skall få registreras som står i överensstämmelse med registrets ändamål etc. Om den registeransvarige underlåter att iaktta vad som åligger honom enligt denna paragraf, kan datainspektionen ingripa med föreskrifter enligt 18 §. I sista hand har inspektionen möjlighet att förbjuda fortsatt förande av registret.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att bestämmelsen i 2 § andra stycket punkt 4 datalagen utformas på så sätt att tillstånd för personregister som skall innehålla personuppgifter som inhämtas från något annat personregister skall behövas endast om inte registreringen av uppgifterna eller utlämnandet av dessa sker med stöd av författning, datainspektionens beslut eller den registrerades medgivande.

Motionerna får enligt utskottet anses besvarade med vad utskottet anfört och föreslagit. I *bilaga* till betänkandet lägger utskottet fram förslag till lagändringen i fråga.

I den under allmänna motionstiden förra året väckta motionen 1980/81:189 av Kerstin Anér m. fl. (fp) uttrycks vissa farhågor för urholkning av integritetsskyddet i den svenska datalagstiftningen vid en anslutning av Sverige till den Europeiska dataskyddskonventionen.

Som tidigare framgått föreslås i propositionen att Sverige ansluter sig till den angivna konventionen. Även utskottet anser att det är av stort värde att

överläggningarna om dataskyddsfrågor inom Europarådet nu har lett fram till en konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter. För svenskt vidkommande är det betydelsefullt att konventionen följer samma mönster som den svenska datalagen. Det förhåller sig så att det materiella innehållet i konventionen i stor utsträckning stämmer överens med den svenska datalagens regler till skydd för den enskildes integritet. Utskottet biträder propositionens förslag om anslutning till konventionen och avstyrker motionen.

Utskottet tillstyrker även i övrigt propositionens förslag till lag om ändring i datalagen.

Utskottet tillstyrker det i budgetpropositionen föreslagna anslaget till *Datainspektionen* för budgetåret 1982/83 dvs. ett förslagsanslag av 1 000 kr. När det gäller datainspektionens verksamhet vill utskottet understryka vikten av att inspektionen ges sådana ekonomiska resurser att det blir möjligt att inte minst på informationssidan fullgöra de insatser som krävs. Utskottet förutsätter att frågan om datainspektionens informationsresurser kommer att övervägas ytterligare i samband med den fortsatta rationaliseringsverksamheten.

Utskottet övergår härefter till att behandla ett antal till utskottet remitterade motioner i datafrågor väckta under de allmänna motionstiderna 1981 och 1982.

Motion 1980/81:189 av Kerstin Anér m. fl. (fp) innehåller fyra yrkanden. Ett av dessa har tagits upp i det föregående i samband med att utskottet behandlat propositionens förslag om godkännande av konventionen till skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter. Av de återstående motionsyrkandena innehåller det första ett förslag att generella direktiv utfärdas innebärande att uppgiftsinsamling för databearbetning alltid skall åtföljas av upplysningar om för vilket ändamål uppgiftsinsamlingen sker.

Utskottet vill erinra om att enligt nu gällande lydelse av 2 § datalagen får personregister icke inrättas eller föras utan tillstånd av datainspektionen. Enligt förslaget till 2 § datalagen får personregister inrättas och föras endast av den som har anmält sig hos datainspektionen och fått bevis om detta av inspektionen (licens). Utöver licens behövs tillstånd av datainspektionen för att inrätta och föra personregister som skall innehålla vissa uppräknade slag av uppgifter. Med inrättande av personregister förstås enligt såväl gällande som föreslagen lydelse av den aktuella paragrafen även insamling av uppgifter som skall ingå i registret.

När den sistnämnda bestämmelsen infördes i datalagen år 1979, uttalade departementschefen (prop. 1978/79:109 s. 30) bl. a. att det självfallet är av vikt att uppgiftsinsamlingen till ett planerat register inte börjar innan datainspektionen har tagit ställning till registret. Uppgiftsinsamlingen kan nämligen redan i sig innebära risk för otillbörligt intrång i vederbörandes personliga integritet. Genom att den registeransvarige på ett tidigt stadium

vänder sig till datainspektionen får denna enligt departementschefen också möjlighet att påverka sättet för uppgiftsinsamlingen genom föreskrifter om inhämtande av uppgifter för personregistret (se 6 § första stycket 1. datalagen).

I likhet med motionärerna anser utskottet att en begäran om uppgiftslämnande bör åtföljas av upplysningar om ändamålet och skälen för denna begäran. Som framgått ovan har datainspektionen redan i dag vissa möjligheter att i samband med tillståndsgivningen meddela föreskrifter om uppgiftsinhämtandet. Utskottet vill vidare erinra om det av utskottet tillstyrkta förslaget till 7 § datalagen, vilket berörts tidigare i samband med behandlingen av motion 2500. Enligt denna paragraf får bl. a. uppgifter inte samlas in annat än i överensstämmelse med registrets ändamål eller vad som gäller enligt lag eller annan författning eller i enlighet med den registrerades medgivande. Det får enligt utskottet också förutsättas att datalagstiftningskommittén i sitt fortsatta arbete på en generell personregisterlagstiftning kommer in på denna fråga. Något särskilt initiativ från riksdagens sida är därför inte erforderligt.

Det andra förslaget i motionen avser en kartläggning av den ekonomiska nyttan för enskilda, organisationer och företag att ha tillgång till offentliga databaser.

Utskottet vill hänvisa till att frågan om kommersiellt utnyttjande av ADB-baserade allmänna handlingar diskuterades i den proposition om offentlighetsprincipen och ADB som riksdagen nyligen fattat beslut om (prop. 1981/82:37, KU 1981/82:21). I propositionen uttalas (s. 43) bl. a. att det inte utan mycket starka skäl och efter noggranna överväganden kan komma i fråga att inskränka handlingsoffentligheten till vissa "godtagbara syften". Några sådana starka skäl hade enligt departementschefens mening inte kommit fram i det aktuella lagstiftningsärendet. Han uteslöt emellertid inte att hela frågan kunde få tas upp till prövning på nytt.

I samma proposition (s. 44–45) togs också frågan upp om möjligheten att öka tillgängligheten hos den information som finns hos myndigheterna, s. k. aktiv informationsförmedling. Departementschefen anslöt sig till uppfattningen att det ur många aspekter är önskvärt att den informationsmängd som myndigheterna besitter sprids till en vidare krets, även på annat sätt än genom den gängse handlingsoffentligheten. Han ansåg dock att det inte förelåg tillräckliga grunder för att besluta om en fortsatt utredning inom detta område. Frågan kunde emellertid komma att prövas vidare i annat sammanhang.

Frågor med anknytning till förslaget i motionen har alltså nyligen behandlats i en av riksdagen godkänd proposition. Föredragande statsråd har därvid förklarat att dessa frågor kan komma att prövas på nytt. Enligt utskottets mening behövs därmed inget initiativ från riksdagens sida.

Enligt motionens tredje punkt bör datamonopol motarbetas såväl i statliga som i privata sammanhang. Frågan aktualiseras enligt utskottets mening

särskilt när det gäller teledata, dvs. överföring av information lagrad i en dator via det allmänna telenätet. Utvecklingen på teledataområdet har behandlats av informationsteknologiutredningen. Utredningen uttalar bl. a. i betänkandet Nya medier (SOU 1981:45 s. 150–151) att det bör stå var och en fritt att etablera teledataverksamhet. Skulle utvecklingen mot förmodan gå i annan riktning och tendenser till faktiskt monopol uppstå finns det enligt utredningen anledning att överväga åtgärder som främjar decentralisering.

Som framgår av vad som nyss sagts har frågan om mångfald inom dataverksamheten uppmärksammats av informationsteknologiutredningen. Den kommande massmedieutredningen kan också komma att beröra denna fråga. Utskottet förutsätter därför att riskerna för att monopolsituationer uppkommer på dataområdet beaktas utan särskilt uttalande från riksdagens sida.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1980/81:189, yrkandena 1–3.

I motion 1980/81:194 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att anmälan skall göras till det statliga person- och adressregistret (SPAR) om man vill ha direktreklam. F. n. gäller det omvända. Det krävs anmälan om man inte vill ha direktreklam.

Ett liknande förslag behandlades av utskottet i samband med proposition 1980/81:62 som innehöll förslag om reglering av SPAR i datalagen. I en vpk-motion framhölls bl. a. att endast den som vid en förfrågan från den registeransvarige har uppgett sig vilja ha direktreklam, skall erhålla sådan. Utskottet (KU 1980/81:11) framhöll att ett genomförande av förslaget uppenbarligen skulle medföra stora kostnader och betydande administrativa problem för den registeransvariga myndigheten. Enligt utskottets mening stod inte dessa olägenheter i rimlig proportion till den vinst som kan göras från integritetssynpunkt. Utskottet avstyrkte motionen. Riksdagen följde utskottet.

Den något förändrade utformning som förslaget nu fått föranleder inte utskottet att frångå den ståndpunkt som intogs tidigare. Utskottet vill tillägga att om inte SPAR kan användas för direktreklam går ett väsentligt ändamål med detta register förlorat. SPAR tillkom nämligen bl. a. för att motverka uppbyggnaden av privata befolkningsregister med huvudsakligt syfte att tillgodose direktreklamens behov. Utskottet avstyrker motionen.

I motionerna 1980/81:235 av Kurt Ove Johansson och Lars-Erik Lövdén (s) och 1981/82:1579 av Lars Werner m. fl. (vpk) behandlas frågan om samkörning av olika datasystem i syfte att bekämpa ekonomisk brottslighet.

Utskottet vill erinra om att man redan vid datalagens tillkomst var medveten om att samkörning kan medföra ökade risker för otillbörligt intrång i de registrerades personliga integritet. Samkörning av personregister och annat samutnyttjande av data i sådana register är därför föremål för

särskild restriktivitet vid tillståndsprövningen.

Mot detta står emellertid enligt utskottets mening behovet av att kontrollera att uppgifter som medborgarna lämnar i olika sammanhang är riktiga. Som uttalades i proposition 1978/79:109 bör samkörningar i detta syfte inte anses otillbörliga, om medborgarna redan när de lämnar uppgifterna informeras om att dessa kan komma att kontrolleras mot ett annat register.

Enligt utskottets mening har det ibland i den allmänna debatten förekommit överdrivna föreställningar om de vinster som kan göras från kontrollsynpunkt med samkörningar. Svårigheterna att erhålla jämförbarhet mellan olika register är ofta betydande. Därmed finns risk att samkörningar skapar en felaktig eller vilseledande bild av de registrerade, vilket i sin tur kan leda till krav på ytterligare kontrollåtgärder.

Det är emellertid ett allmänt intresse att samhället även med datateknikens hjälp kan förebygga och bekämpa t. ex. ekonomiska brott. Frågan om samkörning mellan olika register i kontrollsyfte bör enligt utskottets uppfattning prövas från fall till fall. Vid denna prövning får integritetssynpunkter vägas mot kontrollbehov. När det gäller samkörningar mellan olika offentliga register bör denna avvägning normalt åvila regering eller riksdag och ej avgöras på myndighetsnivå. Ett generellt förord för samkörning mellan olika register bör riksdagen enligt utskottets mening inte ställa sig bakom. Samkörning måste mot denna bakgrund även i fortsättningen behandlas restriktivt. Motionerna får anses besvarade med vad utskottet anfört.

I motion 1981/82:1634 av Kurt Hugosson och Olle Svensson (s) begärs förslag från regeringen om hur verksamheten vid de s. k. ombudsföretagen, dvs. företag som erbjuder allmänheten att mot betalning erhålla uttag ur offentliga dataregister, skall kunna upphöra. Enligt motionärerna har ombudsföretagen fått möjlighet att operera i det vakuum som är resultatet av att datainspektionen inte har resurser att informera om hur enskilda själva vid behov kan utnyttja 10 § datalagen.

Enligt 10 § datalagen skall den registeransvarige på begäran av enskild så snart det kan ske underrätta denne antingen om innehållet i personuppgift som ingår i personregistret och innefattar upplysning om honom eller om att sådan uppgift ej förekommer i registret. Sådan begäran skall framställas skriftligen och vara egenhändigt undertecknad av den enskilde. Har underrättelse lämnats, behöver ny underrättelse ej lämnas till samme enskilde förrän tolv månader därefter. Från upplysningsplikten finns vissa undantag.

Enligt samma paragraf skall underrättelsen lämnas utan kostnad för den enskilde. Föreligger särskilda skäl, får dock datainspektionen i fråga om visst slag av personuppgifter eller i fråga om underrättelse om att personuppgift om enskild ej förekommer i registret medge att avgift tas ut.

Bestämmelsen fick sin nuvarande lydelse genom en ändring som skedde år

1980 (prop. 1980/81:20, KU 1980/81:9). Ändringen innebar införande av regeln att ansökan om upplysningar ur personregistret skall framställas skriftligen och vara egenhändigt undertecknad av den enskilde. Med anledning av motioner med avslagsyrkanden beträffande denna ändring anförde utskottet bl. a. att det är av stor betydelse från integritetssynpunkt att den enskilde har rätt till insyn i de aktuella personregistren såvitt gäller uppgifter om honom själv. Enligt vad utskottet då uttalade är det därför en viktig uppgift både för datainspektionen och för de registeransvariga att på olika sätt informera om denna rättighet och underlätta för medborgarna att utnyttja den möjlighet till insyn i personregister av olika slag som bestämmelsen i 10 § datalagen öppnar.

Utskottet anslöt sig till bedömningen i propositionen att s. k. massbeställningar via ombudsföretag inte i första hand har sin grund i en önskan från den enskilde om att få uppgifter om sig själv ur ett visst eller vissa register utan snarare är en konsekvens av ombudsföretagens sätt att arbeta. Genom den föreslagna lagändringen skulle enligt utskottets uppfattning massbeställningar med bibehållande av den enskildes insynsmöjligheter undvikas. Utskottet avstyrkte motionerna.

I en reservation (7 s) anfördes bl. a. att förslaget skulle leda till ökade svårigheter för de registrerade att utnyttja insynsrättigheten. Med ökade informationsinsatser från datainspektionens och de registeransvarigas sida samt en ökad uppmärksamhet från konsumentverket när det gäller ombudsföretagens sätt att arbeta borde enligt reservanternas uppfattning vad som i propositionen närmast beskrivs som okynnesanvändning av 10 § datalagen minska väsentligt i omfattning utan att skyddet för den personliga integriteten urholkas. Reservanterna yrkade avslag på propositionen i denna del och bifall till motionerna. Riksdagen följde utskottet.

Sedan denna fråga senast behandlades av riksdagen har en ny och aktualiserad upplaga av informationsskriften Personregister i Sverige utgivits av datainspektionen. I skriften redovisas vissa uppgifter om de viktigaste personregistren. Bl. a. finns uppgifter om registrets användning, innehållet i registret och namn, adress, telefon m. m. till registerföraren. Datainspektionen eftersträvar att genom nya upplagor av denna skrift erbjuda så aktuell information som möjligt på detta område. Enligt inspektionens uppfattning är emellertid resurserna för informationsverksamheten otillräckliga.

Utskottet, som delar motionärernas skepsis mot ombudsföretagens verksamhet, vill på nytt understryka betydelsen av att datainspektionen och de registeransvariga själva informerar allmänheten om den insynsrätt som datalagen ger. Av särskild vikt är sådan information som underlättar för den enskilde att utnyttja denna insynsrätt på ett rimligt och meningsfullt sätt. Som utskottet ovan uttalat bör frågan om särskilda informationsresurser för datainspektionen övervägas ytterligare i samband med den fortsatta rationaliseringsverksamheten. Motionen får anses besvarad med vad utskottet anfört.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

1. *beträffande avslag på proposition 1981/82:189*
   att riksdagen avslår motion 1981/82:2489, yrkande 1,
2. *beträffande införande av licenssystem i datalagstiftningen*
   att riksdagen avslår motionerna 1981/82:2498 yrkandena 1 och 2 samt 1981/82:2499,
3. *beträffande registrering av personregister hos datainspektionen och skyldighet att ange licensnummer på utdataprodukter*
   att riksdagen avslår motionerna 1981/82:2467, 1981/82:2488 och 1981/82:2498, yrkande 3,
4. *beträffande tillståndskravet vid samkörning av vissa personregister*
   att riksdagen med anledning av proposition 1981/82:189 i denna del antar den av utskottet i *bilaga* föreslagna lydelsen av 2 § datalagen (1973:289) samt förklarar motionerna 1981/82:2497 och 1981/82:2500 besvarade med vad utskottet anfört,
5. *beträffande Sveriges anslutning till den Europeiska dataskyddskonventionen*
   dels godkänner konventionen den 28 januari 1981 till skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, *dels* antar propositionens förslag till ändring i 4 § andra stycket och tredje stycket, första meningen samt 11 § datalagen och i 7 kap. 16 § och 9 kap. 6 § sekretesslagen (1981:100), *dels* avslår motion 1980/81:189 yrkandet 4,
6. *beträffande förslag till lag om ändring i datalagen i övrigt*
   att riksdagen bifaller proposition 1981/82:189,
7. *beträffande avgifter för datainspektionens verksamhet*
   att riksdagen med bifall till proposition 1981/82:189 och med avslag på motion 1981/82:2489, yrkande 2, bemyndigar regeringen att besluta härom i enlighet med de riktlinjer som angetts i propositionen,
8. *beträffande anslag till datainspektionen*
   att riksdagen till *Datainspektionen* för budgetåret 1982/83 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
9. *beträffande upplysningsplikt vid uppgiftsinsamling för databearbetning m. m.*
   att riksdagen avslår motion 1980/81:189, yrkandena 1–3,
10. *beträffande det statliga person- och adressregistrets markering om direktreklam*
    att riksdagen avslår motion 1980/81:194,
11. *beträffande samkörning mellan olika dataregister för bekämpning av ekonomisk brottslighet*
    att riksdagen förklarar motionerna 1980/81:235 och 1981/82:1579 besvarade med vad utskottet anfört,

12. *beträffande de s. k. ombudsföretagens verksamhet*
att riksdagen förklarar motion 1981/82:1634 besvarad med vad utskottet anfört.

Stockholm den 11 maj 1982

På konstitutionsutskottets vägnar
BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Torkel Lindahl (fp), Olle Svensson (s), Per Unckel (m), Yngve Nyquist (s), Sven-Erik Nordin (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Gunnar Biörck i Värmdö (m), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Daniel Tarschys* (fp), Kerstin Nilsson (s) och Lahja Exner (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

av Hilding Johansson, Olle Svensson, Yngve Nyquist, Wivi-Anne Cederqvist, Kurt Ove Johansson, Kerstin Nilsson och Lahja Exner (alla s).

1. Införande av licenssystem i datalagstiftningen

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar "Enligt utskottet" och slutar "motionerna avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill fästa uppmärksamheten på att Sverige 1973, som första land i världen, antog en datalagstiftning i syfte att skydda den enskilde mot intrång i den personliga integriteten, som kan bli följden av registrering av personuppgifter med hjälp av ADB. Den grundläggande principen i lagen är att personregister med hjälp av ADB inte får inrättas eller föras utan tillstånd av datainspektionen. För register som inrättas genom beslut av riksdagen eller regeringen krävs dock inte datainspektionens tillstånd.

Den socialdemokratiska regeringen tillsatte 1976 datalagstiftningkommittén, DALK, med uppgift att göra en översyn av datalagen. I ett delbetänkande, SOU 1978:54, konstaterade DALK att datalagen fungerat tillfredsställande. Kommittén föreslog därför endast smärre ändringar i lagen, som i realiteten innebar att man i lagstiftningen införde den praxis som datainspektionen utvecklat under åren 1973–1978. Enligt DALK:s uppfattning skulle dessa ändringar i datalagen ge ett ändamålsenligt integritetsskydd

fram till dess att lagen kunde ersättas med en mera generell personregisterlag.

Denna uppfattning delades också av regering och riksdag, som i allt väsentligt godtog DALK:s förslag. Ändringarna i datalagen (prop. 1978/79:109, KU 1978/79:37) trädde i kraft den 1 juli 1979. Samtidigt gavs DALK tilläggsdirektiv att närmare pröva utformningen av en generell personregisterlagstiftning. Detta arbete bedrivs nu inom DALK som inom något år avser att lägga fram förslag till lag på detta område.

Mot bakgrund av vad som här redovisats är det enligt utskottet anmärkningsvärt att regeringen redan nu – utan att starka skäl därtill föreligger – lägger fram förslag till grundläggande förändringar i datalagen. Enigheten mellan de politiska partierna i riksdagen har hittills varit stor om att alltför täta förändringar av datalagens regelsystem bör undvikas. Stabiliteten i rättsreglerna måste tillmätas största betydelse såväl för de registeransvariga som för de regeltillämpande myndigheterna.

Utskottet motsätter sig regeringens förslag att upphäva den nuvarande principen om en generell tillståndsplikt för upprättande av personregister som förs med ADB, enär detta leder till klara försämringar i skyddet för den personliga integriteten. Ändringar i datalagen i detta avseende bör enligt utskottet anstå till dess gällande regler kan ersättas med en personregisterlag. Flera remissinstanser har också bestämt motsatt sig ändringarna med hänvisning till det pågående utredningsarbetet.

Riksdagen har beslutat att datainspektionens kostnader skall täckas genom ett avgiftssystem. DALK har utarbetat ett system för avgiftsuttag som avses att införas under kommande budgetår. Det statsfinansiella läget kan därför inte anföras som ett motiv för att göra betydande ingrepp i datalagen. Genom den totalfinansiering som riksdagen beslutat om bör datainspektionen, i avvaktan på en ny personregisterlag, kunna ges de resurser som behövs för att kunna fullgöra sina tillstånds-, tillsyns- och informationsuppgifter på ett tillfredsställande sätt. Dessutom bör inspektionen vidta den ytterligare rationalisering av tillståndsförfarandet som visat sig möjlig enligt det av DALK utarbetade nollalternativet.

dels att hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande införande av licenssystem i datalagstiftningen*
att riksdagen bifaller motionerna 1981/82:2498, yrkande 1, 1981/82:2499 samt förklarar motion 1981/82:2498, yrkande 2, besvarad med vad utskottet anfört,

2. *Tillståndskravet vid samkörning av vissa personregister*

Reservanterna anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 –

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar "Enligt 2 §" och på s. 10 slutar "i fråga" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår under hänvisning till vad som tidigare anförts att 2 § datalagen bibehåller sin nuvarande lydelse. Motionerna avstyrks.

dels att hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. *beträffande tillståndskravet vid samkörning av vissa personregister*
att riksdagen *dels* avslår propositionens förslag om ändring i 2 § datalagen, *dels* avslår motionerna 1981/82:2497 och 1981/82:2500,

3. Lag om ändring i datalagen i övrigt

Reservanterna anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 –

dels att det stycke i utskottets yttrande på s. 11 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "i datalagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår med hänvisning till vad som tidigare anförts att datalagen i övrigt ej ändras. Propositionen avstyrks i detta hänseende.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. *beträffande förslag till lag om ändring i datalagen i övrigt* att riksdagen avslår proposition 1981/82:189,

Särskilt yttrande

av Anders Björck (m), Torkel Lindahl (fp), Per Unckel (m), Gunnar Biörck i Värmdö (m) och Daniel Tarschys (fp), vilka anför:

I motion 1980/81:189 anförs bl. a. att datanäten bör ställas till avnämarnas förfogande på ett sådant sätt att monopolsituationen motverkas. Televerkets handlande i samband med teletex-frågan visar enligt vår mening att riskerna för att monopolsituationer uppkommer på dataområdet är överhängande. Skulle en liknande situation på nytt uppstå genom televerkets handlande anser vi att särskilda åtgärder får övervägas.

Bilaga

Av utskottet föreslagen ändring i propositionens förslag till lag om ändring i datalagen (1973:289)

Nuvarande lydelse	*Av utskottet föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Personregister får icke inrättas eller föras utan tillstånd av datainspektionen. Med inrättande av personregister förstås även insamling av uppgifter som skall ingå i registret.	*Personregister får inrättas och föras endast av den som har anmält sig hos datainspektionen och fått bevis om detta av inspektionen (licens).*
Första stycket gäller icke i fråga om personregister vars inrättande beslutas av regeringen eller riksdagen. Före sådant beslut skall dock yttrande inhämtas från datainspektionen.	*Utöver licens behövs tillstånd av datainspektionen för att inrätta och föra personregister som skall innehålla*
Första stycket gäller icke heller i fråga om personregister som förs med viss bestämd teknisk utrustning, om det med hänsyn till utrustningens art, till utförandet av den automatiska databehandlingen och till registrets utformning i övrigt framstår som uppenbart att otillbörligt intrång i registrerads personliga intregritet icke skall uppkomma.	*1. uppgifter som anges i 4 §,*
	2. uppgifter som anges i 6 § andra stycket,
	3. uppgifter om personer som saknar sådan anknytning till den registeransvarige som följer av medlemskap, anställning, kundförhållande eller något därmed jämförligt förhållande,
	4. personuppgifter som inhämtas från något annat personregister, om inte registreringen av uppgifterna eller utlämnandet av dessa sker med stöd av författning, datainspektionens beslut eller den registerades medgivande.
Närmare föreskrifter rörande tillämpningen av tredje stycket meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.	*Första och andra stycket gäller inte personregister som en enskild person inrättar eller för uteslutande för personligt bruk.*
	Med inrättande av personregister förstås även insamling av uppgifter som skall ingå i registret.

[1] I propositionens förslag har andra stycket 4. följande lydelse: "4. personuppgifter som inhämtas från något annat personregister, om inte registreringen av uppgifterna sker med stöd av författning eller med den registrerades medgivande."

GOTAB 72201 Stockholm 1982